

Murányi Sándor Olivér

Zajban csend

Folyam közepén ébredni. Arra eszmélni, hogy a kis szigetet, otthonommal együtt körülöleli a víz. Minden reggel felteszem magamnak a kérdést: hogy kerültem a hargitai medvéktől a dunai harcsákhoz? Azon is töprengök: vajon miért a Dunakanyarból uralkodtak a magyar királyok, amikor ott vannak a gyönyörű nagyvadas Kárpátok? Miért nem az erdélyi hegyek? Miért a víz? Talán mert a folyam mellett élénkebb volt a kereskedelem? Vagy jobban tudták védeni a váraikat? Vagy egyszerűen messzebb elláttak? Talán ugyanúgy gondolták, mint Karinthy Ferenc:

„Én az egész országot bejártam, de olyan szépet, mint Leányfalun egy napos nyári reggelen fölkelni, kinyitni az ablakot és a ragyogó Dunával szemben leülni az íróasztalhoz: ennél nem lehet szebb a világon.”¹

Bár Karinthy Ferenc is hol elmarasztalta, hol dicsérte a folyamot:

„A Duna olyan alacsony: még sose láttam ennyire lenn. A part csupa iszap, nem lehet bemenni, csak hasig süllyedve a latyakban. Napról napra kisebb és bűdösebb a víz, erjedés, iszap, romló ízék, partra vetett szemét, halak. Lassanként egészen elfogy a Duna? (...) Nem tudom megunni a Dunát. A fürdést, úszást benne, a hajókázást rajta, vagy csak nézni a partról, kertből, innen az ablakból. Hogy soha kétszer nincs egyforma színe. Hogy mindig változik a szintje. Hogy sose nyugszik: árad, apad, hullámszik, csillámlik, borzolódik. És hogy Európa folyik át, itt az ablakom előtt. Élő víz, ez az izgalmas benne.”

Naplójában megjegyzi, hogy átvárt Leányfaluról a szigetre biciklivel diót lopni. Eszembe jut, mennyit kérem Arnoldot, a Margittáról szigetre származott romát, hogy ne lopja a kapunk melletti fáról a diót, hogy láthassam a mókusokat. Vajon Karinthy erről a fáról is lopott? Ő nem vágyakozott innen úgy Székelyföldre, mint én. Többször is áthaladt szülővárosomon: „Székelyudvarhely. A katolikus kollégium, a Szűzmáriás királyfi színhelye. S a református régi kollégium, benne a táblával, hogy itt tanult Benedek Elek. Tovább, át a Hargitán. Csudás táj, erősen megkopasztva. Homoród-fürdő, vizet vettünk. (...) Udvarhelyről Szejke-fürdő – Orbán Balázs sírja. Majd Farkaslaka, Tamási Áron sírja (hű, de sok sír!). Itt különösen kedves fogadtatásban része-

¹ Karinthy Ferenc, *Napló 1967–1969*, 415, 87., 237.

sítettek, ugyanis mögöttünk is jött egy rendőrségi autó, benn a sír körül, a temetőben is őgyelegtek milicisták. Szegény Áron, foroghat odaleinn, hogy ilyen őrség áll a hantjánál.”²

Ijesztő belegondolnom: a folyam, amelyen ébredtem, megannyi magyar művészt látott szárnyalni Európán át Amerikáig és vissza, majd aláhanyatlani, reményvesztetten, mint pócsmegyeri udvaromon a levágott szárnyú fácánjaim, amelyek azért nem tudnak elrepülni, hogy szépségükben gyönyörködhessem. Jön-e még egy korosztály, amely a lezuhant alkotói pályák műveiben gyönyörködik? Vagy marad a Facebook? Van-e értelme ennek az egész tipródásnak? Válasz helyett megiszom a kávé, magam mellé veszem Jágót és Ankát, a két weimari vizslát, hogy lemenjünk a partra. Ők is össze lehetnek zavarodva. Hol medvenyomon haladnak a Görgényi-havasokban, hol vadkacsákra vadásznak a Duna közepén. Ideig-óráig kötünk össze két területet, amit elszakított egymástól a történelem. Mindenütt otthon vagyunk, tehát sehol. Látjuk a két hely előnyeit és visszáságait. Amikor a Budapestről érkezett, Pócsmegyeren nyaraló állatvédő megszólít, hogy megfigyelt, túl sokszor vannak pórázon a kutyáim, túl szűk a kenneljük és túl soványak, be fog perelni a fővárosi bíróságon emiatt, próbálom nyugtatni: – Jágó az egyetlen eb Magyarországon, amely összeszagolt egy szabad medveboccsal a régi Magyarország területén. – A zöld vénasszony kíváncsian felhúzza szemöldökét, majd megjegyzi: – Cserében tartja fogságban? – De hát most is a partra szalad! – érvelek, miközben azt kérdelem magamtól: – Vajon csak a két táj különbözik egymástól? Vagy az emberek is? Séra nagyanyámat már negyven és negyvennégy közt románozták le Budapesten. Én meghagytam Döme medvéző autóm rendszámát románoknak, így engem is románoznak itt néha. Nem bánt. Mosolygok. Minek megmagyarázni, hogy a vád alapján Arany is, Ady is, Kányádi is román költő, nagyapámról pedig kétszer mondott le a Magyar Állam. Továbbhaladok ilyenkor, és azt nézem, ami jó ezen a helyen: a fák alatt fodrozódó nagy vizet, amelyen billegve haladnak át a weimaranerek által árgus szemekkel figyelt vadkacsák. A kőgátat, ahol még reménykedem, hogy egyszer mégiscsak nagy halat fogok. A part menti friss füvet, amelyben olyan jó elterülni nyári délutánokon. A Duna belső ritmusát, amelyet se a Göd felől száguldó vonatok, se a tizenegyesen suhanó autók nem tudnak megtörni. Hallgatózom. Itt a zajban is csend van. Elképesztő figyelni, ahogy a folyam mindentől és mindenkitől függetlenül éli a maga életét. Szerencsés lehetek, hogy ma reggel is a közepén ébredtem. Félresikerült paraszt vagyok, de elismerem: valamit tudtak a királyok.

2 uo. 70., 469.